

KUNGL. INGENJÖRSVETENSKAPSAKADEMIEN

Dnr M2014/2798/Mm

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

REMISSVAR

Yttrande över "Förslag till strategi för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö", Boverkets rapport 2014:32

Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien, IVA, har tagit del av rubricerat ärende och vill härmed framföra följande.

Generella synpunkter

IVA anser att förslaget till strategi för att uppnå miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö är relevant i förhållande till de forsknings- och utredningsrön som visar på vad som behövs för att kunna nå uppsatta mål för hållbar utveckling och att förbättra den fysiska byggda miljön i Sverige.

De fyra speciellt viktiga insatsområden som identifierats, hållbar samhällsplanering, bebyggelsestruktur och transporter, energi- och resurshushållning, nybyggnad och utveckling av befintlig bebyggelse tillhör alla de fysiska förutsättningarna för människors hållbara livsmiljö och är därmed väsentliga delar av ekologisk och social hållbarhet.

IVA välkomnar de åtgärder som föreslås att regeringen fattar beslut om med följande föreslagna etappmål:

- År 2020 har den svenska planeringsberedskapen utvecklats så att myndigheternas tillämpning främjar miljö kvalitetsmålens måluppfyllnad. Regionala forum har etablerats för samverkan mellan kommunala, regionala och nationella nyckelaktörer inom hållbar samhällsplanering.
- År 2020 ska minst 15 kommunala, mellankommunala eller regionala stadsmiljöavtal vara tecknade och förutsättningar till en ändamålsenlig bebyggelsestruktur finnas på plats.

- Människans livsmiljö ska vara grunden för ett hållbart byggande och byggnadsbestånd. År 2020 ska livscykelperspektivet vara en utgångspunkt för all ny- och ombyggnad liksom vid förvaltning av befintlig bebyggelse.”

(Boverket 2014:32)

IVA välkomnar även åtgärder som medför en större andel persontransportresande med kollektivtrafik, cykel och gång. IVA noterar samtidigt att målet att minska personbilstrafiken, speciellt i tillväxtregionerna, med 10 procent inom fem år kommer att vara utmanade att nå.

- Ökningen i persontransportresandet i tätorter ska ske med kollektivtrafik, cykel och gång så att biltrafiken minskar. År 2020 ska personbilstrafiken i tätorter ha minskat med 10 procent jämfört med 2014.”

(Boverket 2014:32)

Målkonflikter som måste hanteras

IVA håller med om att det inom miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö finns många målkonflikter som behöver hanteras, men att orsakerna till dem ytterligare skulle behöva lyftas. Även andra åtgärder behöver föreslås än de som myndigheter och organisationer kan åstadkomma. Exempel på målkonflikter är mellan den täta staden som medför många fördelar, men som också innebär konflikter kopplade till minskad grönstruktur, luftföroreningar, buller och andra riskfrågor. En annan konflikt förekommer mellan kommunernas ambition om en minskad personbilstrafik som ”står i kontrast till Trafikverkets planeringsdirektiv och trafikprognoser som bygger på en ökad biltrafik” (Boverket 2014:32).

Kvalitémål och konsekvensbedömningar

Det framhålls att det i dessa sammanhang behövs tydliga politiska avvägningar och ställningstagande för att minimera konflikterna. IVA menar att sådana ställningstaganden behöver göras på alla politiska nivåer, nationellt, regionalt och kommunal nivå för att kunna genomföra förändringar. De etappmål som föreslås för miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö anser IVA vara rimliga att uppnå till 2020. Däremot är nivån på denna typ av kvantifierade mål svårbedömda och IVA anser det är bättre att ange vilka kvalitéer som önskas uppnås och vilka störningar som bör minskas avsevärt. IVA vill också framhålla betydelsen av konsekvensbedömning och uppföljning för att kunna värdera om utvecklingen är på väg mot de uppsatta målen

I strategiförslaget anges även att ”planeringsunderlag för kulturmiljöfrågor förbättrar möjligheterna att arbeta långsiktigt och strategiskt” (Boverket 2014:32). Det är klart att detta förslag förbättrar möjligheterna men IVA menar att den motsättning som finns mellan

bevarande och hänsyn till kulturvärden och effektivt nybyggande ytterligare behöver problematiseras för att kunna föreslå lämpliga åtgärder.

Samhällsplanering för hållbarhet måste involvera fler aktörer

I syftet för rapporten anges att strategin ska föreslå hur berörda myndigheter, kommuner och andra organisationer ska arbeta med miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö för att nå en bättre måluppfyllelse. I beskrivningen av regeringsuppdraget (Miljödepartementet 2014) kan IVA dock inte se att denna begränsning till myndigheter och organisationer angetts. Myndigheter och organisationer har grundläggande ansvar för samhällets planering. Men avgränsningen av uppdraget medför att de mycket viktiga aspekterna och komplexa samspelet mellan medborgarnas val av livsstil och näringslivets ekonomiska ansvar för ett nå en mer god och hållbar bebyggd miljö på det sättet undviks.

Hållbar samhällsplanering framhålls. IVA undrar dock om det endast är själva samhällsplaneringen som ska vara hållbar, eller menas det även att samhällsplanering för hållbarhet?

Samverkan viktig för bred förankring

Genom det aktuella behovet av ökat bostadsbyggande i många städer finns från många aktörer en ensidig påtryckning att förkorta planeringsprocesserna. I denna effektiviseringssträvan är det stora risker att förslaget på strategier för att uppnå god bebyggd miljö med mer samverkan på alla planeringsnivåer inte hinns med och att hållbarhetsaspekter kommer i andra hand. Den tid det föreslagna samverkan tar är kort i förhållande till den långa levnadstid, som fysiska strukturer har i samhället. IVA anser att dessa risker inte framställts tydligt i rapporten.

Ärendets hantering

Ärendet har handlagts av Staffan Eriksson, sekr. för IVAs avdelning för Samhällsbyggnad. Yttrandet har utarbetats av Kristina L Nilsson, professor i arkitektur, Luleå tekniska universitet, ledamot i IVAs avdelning för Samhällsbyggnad.

Stockholm den 15 maj 2015

Johan Weigelt, Akademisekreterare och vice vd

IVAs remissvar

Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) är en fristående akademi med uppgift att till nytta för samhället främja tekniska och ekonomiska vetenskaper samt näringslivets utveckling. I samarbete med näringsliv och högskola initierar och förslår IVA åtgärder som stärker Sveriges industriella kompetens och konkurrenskraft. För mer information om IVA och IVAs projekt, se IVAs webbplats: www.iva.se.